

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No 8
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariysi. Pedagogik ta'lilotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariysi va metodikasi (sohalalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariysi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariysi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariysi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariysi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 512 sahifa,
1-avgust, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'lifi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulسانам Нематовна – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiiev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'idoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

Gafurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)

Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston

Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Panjayev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'lifi boshqarmasi boshlig'inining birinchi

o'rinnbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'lifi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulسانам Нематовна – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda

Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va mактаб та'limi" журнali O'zbekiston Respublikasi Oly attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiysi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiysi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va mактаб та'limi" журнали

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №136361

MUNDARIJA

Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori modeli: tizimli boshqaruv yondashuvi asosida shakllanishi.....	14
Abdullayeva Nafisa Shavkatovna, Maraimova Muxtabar Pulatovna	
O'smirlardagi nevroz holatining psixologik xususiyatlari.....	20
Abduraximov Doniyor Abdu said o'g'li	
Ta'lim siyosati va o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi: xalqaro tajriba va o'zbekistonda amaliyot taqqoslamasi.....	25
Ahadova Mushtariybonu Akmal qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning hozirgi holati va o'ziga xosligi	30
Beknazarova Muxlisa O'tkir qizi	
Ta'lim sifatini oshirishda "Barkamol avlod" bolalar mакtablarining zarurati va ahamiyati	33
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	
Bolalarda nutq kamchiliklari: etiologiya, rivojlanish dinamikasi va erta aralashuv	39
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kitobxonlikka o'rgatish usullari	44
Maydonova Saboxat Sadulloyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kitobxonlik vositasida badiiy adabiyot namunalariga qiziqishni shakllantirishning o'ziga xos jihatlari.....	48
Mingbayeva Barno Ubaydullayevna	
Pedagogical Characteristics in Enhancing Speaking Skills of Esp Learners in English Language Classes Through Digital Technologies.....	52
Pardayeva Zulaykho Yusubjonovna	
Nutq buzishlarida uchraydigan idrok jarayonining o'ziga xos xususiyatlari	55
Ruziyeva Guzal Shuxrat qizi	
"Biologik savodxonlik" tushunchasi zamonaviy ta'lim paradigmasi kontekstida	59
Umaraliyeva Mamura Tashxodjayevna	
O'qituvchi faoliyatida kasbiy madaniyatning o'rni	65
Umarova Feruzabonu Bobir qizi	
Gamifikatsiyalangan jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining 11–12 yoshli o'quvchilarda emotsional barqarorlikka amaliy ta'siri.....	68
Tojiyev Baxriddin Baxtiyorovich	
O'quvchi yoshlarni milliy qadriyatlar va an'analarga hurmat ruhida tarbiyalashning nazariy asoslari	72
Isokov Ravshanbek Ulug'bek o'g'li	
Media va axborot savodxonligi 21-asr pedagoglarning asosiy kompetensiyasi sifatida.....	76
Boypolvonov Barot Djonqobilovich	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining leksik kompetensiyasini takomillashtirishning lingvistik va lingvometodik talqini.....	81
Ismoilova Zarnigor Raximjon qizi	
O'quvchi yoshlarni milliy qadriyatlar va an'analarga hurmat ruhida tarbiyalashning nazariy asoslari	86
Isokov Ravshanbek Ulug'bek o'g'li	
Pedagogik faoliyatda stress namoyon bo'lishiga ijtimoiy omillarning ta'siri	90
Jumanova Ug'iloy Sodiqjonovna	
Oly ta'lim muassasalarida nomutaxassislik yo'nalishlarida ingliz tilini o'qitishni takomillashtirish.....	96
Koshayeva Sansabila Kamiljanovna	
Ijtimoiy-ekologik madaniyatni rivojlantirishda xalqaro tajribalar va ta'lim jarayonining o'rni.....	100
Mamajonova Fotimaxon O'ktamovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ kompetentligini rivojlantirishning ahamiyati	105
Murodova Madina Karim qizi	
Elektrotexnika va elektronika fanini o'qitishning zamonaviy metodlari	108
Ortiqov Mironshoh Sodiqovich	

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini takomillashtirishda	
Blended learning texnologiyasini O'zbekiston oliy ta'lif tizimiga tatbiq etish.....	110
Pakirdinova Sharofat Abdumutaljonovna	
O'zbekistonda ta'lif sohasi bo'yicha strategik dasturlarni ishlab chiqish istiqbollari.....	115
Quronboyeva Mavluda Bahodirovna	
Xalqaro baholash dasturlari va neyropedagogika	120
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
6-sinf o'quvchilarida matn bilan ishlash ko'nikmasini shakllantirish metodikasi	123
Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi	
Talabalarda pedagogik qobiliyatlarni shakllantirishda pedagogik texnologiyalarning ahamiyati	128
Yusupov Ulug'bek Kadirovich	
Adabiy ta'lif jarayonida o'quvchi ma'naviy kamolotini ta'minlashda	
motivatsiya uyg'otish texnologiyalarini takomillashtirish	132
F. Zaynabuddinov	
Razvitiye polikultural'noy kompetentnosti studentov v obrazovatel'noy srede vuz'a	135
Kireeva Elvina Flaritovna	
Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik xususiyatlar	140
Sanayev Gayrat Shermuxamedovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalar muloqot madaniyatini tarbiyalashning	
pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish	144
Boybo'riyeva Saodat O'rakovna	
Kattalar ta'lifi texnologiyasi: muammolar, yondashuvlar va rivojlanish yo'nalishlari	148
Davletova A.	
Yangi O'zbekistonda inklyuziv ta'lifni rivojlantirishning huquqiy asoslari	152
Ganiyeva Gulruk Tavakkaljon qizi	
Innovatsion ta'lif texnologiyalari asosida bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy-axloqiy sifatlarini rivojlantirish .	156
Madmarova Gulchexra Qodirovna	
O'lakashunoslik materiallarining oliy ta'lif jarayonida tarbiyaviy salohiyatini ochib berish	160
Mamajonov Mo'minjon	
Muhandislik grafikasi darslarida o'quv faoliyatining shaxsga yo'naltirilgan innovatsion modeli	165
Mamasidikova Gulnora Muhammad qizi	
Sun'iy intellektga asoslangan ta'lifiy resurslarning pedagogik imkoniyatlari.....	169
Muhiddinov Muhriddin Nuriddin o'g'li	
Ijod maktablari o'quvchilarining badiiy-ijodiy kompetensiyasini rivojlantirishda	
interfaol metodlarning ahamiyati.....	173
Nurmatova Shohistaxon Muhammadjonovna	
Voleybolchi qizlarni tayyorlashning differensial vositalardan foydalanish zarurligini,	
ularning o'yin amplusasini hisobga olgan holda aniqlash usullari	178
Odilova Feruzaxon Valijon qizi	
PIRLS baholash tizimini qo'llash vositasida mustaqil o'qishga o'rgatishda	
IMEN texnologiyalaridan foydalanish.....	184
Olimjonova O'g'ilxon Abdurasul qizi	
Yoshlar o'tasida internet qaramligi va ijtimoiy izolyatsiya	
zamonaviy Maugli sindromining klinik ko'rinishlari	188
Polvanov Rasulbek Baxtiyarovich	
Boshlang'ich maktabda o'zbek tili darslarida differensial ta'lifdan foydalanishning	
pedagogik shart-sharoitlari	192
Rasulova Nozigul Abdovich qizi	
Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini takomillashtirish	196
Sharsofova Nilufar Ilhom qizi	
Xalqaro baholash dasturlari asosida ta'lif samaradorligini oshirishning	
pedagogik shart-sharoitlari (PIRLS misolida)	200
Tuxtasinova Munira Ibragimovna	
Fransuz tili darslarida tabiatshunoslik atamalarini boshlang'ich sinflarda shakllantirish	
va o'rgatishning o'ziga xos xususiyatlari.....	204
Umarova Madinabonu Bahodir qizi	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ	O'smir psixologik salomatligini barqarorlashtirishda art-terapiyadan foydalanishning imkoniyatlari 208 <i>Yusupxodjayeva Umida Baxodir qizi</i> Nofillologlarni (filolog bo'lmaganlarni) kasbiy aloqa madaniyatiga o'rgatish maqsadida zamonaviy ingliz tilining lingvometodik tahlili..... 214 <i>Zarina Itolmasova</i> Forsayt va qaror qabul qilishni bog'lovchi kognitiv komponentlar..... 219 <i>Hasanova Sumanbar Hamroqulovna</i> Разработка и внедрение виртуальных лабораторных работ по биохимии для студентов фармацевтических факультетов..... 222 <i>Мамадалиева Зарина</i> Abduqodir Shakuriyning ta'lif va tarbiya haqidagi umumiy qarash va g'oyalari: chuqur tahlil 226 <i>Ashurova Dilrabo Isroi qizi</i> Bo'lajak pedagoglarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish tizimi .. 230 <i>Jakbarova Zarifaxon Solijon qizi</i> Badiiy-estetik qbiliyat tuzilmasi va uning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar 233 <i>G. S. Kaxarova</i> Umumta'lif maktablarida informatika o'qitish asosida ta'lifni raqamlashtirishning metodologik asoslari... 236 <i>Mamajanov Rakhmatilla Yakubjanovich</i> Shaxsda ma'nnaviy intellektni rivojlanishiga qadriyatlar yo'nalgaligining ta'siri..... 240 <i>Mirxoliqova Charos Xabibullayevna</i> O'qituvchilarning sun'iy intellekt bo'yicha kompetentligini rivojlantirishda metodik yondashuv 244 <i>Najmetdinova Nargiza Sayfedinovna</i> Ismlarning ma'noliligi va ularni o'qitishda lingvopedagogik yondashuvlar 252 <i>Sanakulov Zayniddin Ibodullayevich</i> Fitnes-aerobika mashqlaridan foydalangan holda sog'lomlashirish mashg'ulotlari uslubiyati 258 <i>Shaxriddinova Laylo Nurxonova</i> Raqamli ta'lif texnologiyalarining didaktik va "learning analytics"ning nazariy asoslari 262 <i>Sulaymanov Zulqaynar Rajabali o'g'li</i> Esse yozishni o'rgatishda zamonaviy metodlar..... 268 <i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i> Iqtisodiy matnlar tarjimasini o'rgatishda raqamli simulyatsiya va virtual reallik (VR) texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari 272 <i>Xujanazarova Nozima Omonjonovna</i> Yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning ilmiy metodologik asoslari 275 <i>Axmedov Nodir Sadir o'g'li</i> Talaba-yoshlarda qo'shiq ijrochilik san'atini shakllantirishning zamonaviy pedagogik xususiyatlari: ta'lif islohotlari kontekstida yondashuv..... 279 <i>Begisbay Temirbayev</i> Xorijiy davlatlarda biologiya o'qituvchilarini tayyorlash tajribasi va uni O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari 283 <i>Hayitov Abdirasul Eshdavlatovich</i> Texnika oliy ta'lif muassasalari talabalariga umumiy fizika kursini o'qitishda virtual labaratoriyalarning ahamiyati 286 <i>Abdurakibov Akmal Abdugaparovich</i> Ixtisoslashtirilgan mifik o'quvchilarining gapirish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda yangi – "instruksional texnologiya" va sun'iy intellektga tayanib o'qitish metodologiyasi 290 <i>Abrorxo'ja Muminxo'jayev Muksumxodjayevich</i> Jaloliddin Rumiy fikrlarining hozirgi yoshlarga ta'siri 296 <i>Allayarov Doniyor Islam o'g'li</i> Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish 298 <i>Aygul Aralbayevna Urazimbetova</i> Sud psixologik ekspertizasida travmatik tajriba (PTSD) fonida emotsiunal reaksiya va ko'rsatma sifati o'rtasidagi bog'liqlik..... 301 <i>Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li</i> Boshlang'ich ta'limda 4 "K" kompetensiyalarini rivojlantirishdagi muhim dolzarbliklar 307 <i>Idiyeva Gulchehra Izomovna</i>
-----------------------------	--

Bikaryer oilalarda gender rollar integratsiyasi jarayonidagi psixologik omillar	311
Ishbobjoyeva Gulbarchin Rustam qizi	
Talabalar mustaqil ta'lmini tashkil etishda sun'iy intellekt texnologiyalarida foydalanish muammolari va yechimlari.....	315
Karshiyeva Dilnoza Utkirjonovna	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning metakognitiv ko'nikmalarini shakllantirishda reflektiv yondashuv	319
Laylo Baxtiyor qizi Axmedova	
1939-1945-yillarda O'zbekiston hududida qishloq xo'jaligidagi paxtachilik va oziq-ovqat muammolari	323
Mutallibjonov Boburmirzo Muzaffarovich	
Oliy ta'lim muassasalarini talabalarining tajriba oxiri jismoniy tayyorgarligi darajasi dinamikasi	328
Samadov Sardor Sodiqovich	
O'zbekiston umumta'lim maktablarida mazmun va til integratsiyalashgan o'qitish (CLIL) yondashuvining pedagogik va amaliy imkoniyatlari.....	335
Tursunaliyeva Muattar Alisher qizi	
O'rta maktab 11-sinf o'quvchilarining lug'at boyligini oshirishda turli metodlarning o'rni	340
Xamzayeva Ruxshona Abdusamadovna	
Umumta'lim maktablardagi ingliz tili o'quv darsliklari tahlili	344
Xiloldinova Zulayho	
Ingliz klassik adabiyoti orqali talabalar ma'nnaviy-axloqiy dunyoqarashini shakllantirishning innovatsion yondashuvlari.....	348
Ziyotov Farruh Saodilla o'g'li	
XVI asr oxiri va XVII asr boshlariida ingliz dramasining janr va uslub xususiyatlari	352
Sherqulova Zuloyho Dilshod qizi	
Биохимическая роль витаминов как кофакторов в метаболических процессах организма	356
М. У. Джалилов	
ESL/EFL (ingliz tili ikkinchi/chet til sifatida) kontekslarida lug'at boyligini rivojlantirishda loyiha asosidagi ta'lim (PBL – Project-Based Learning): tajribalar, natijalar va O'zbekiston sharoiti uchun tavsiyalar	359
Masharibova Sayyora Ahmedovna	
Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda kognitiv tezkorlikni rivojlantirishda multisensor yondashuvning samaradorligi	364
Musratova Zilola	
Yangi O'zbekiston sharoitida talabalarning tarixiy dunyoqarashini rivojlantirishda tarixiy ongning ahamiyati	367
Shadibekova Dildora Fazildjanovna	
O'zbekiston maktablarida ingliz tili darslarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish: yuqori sinflarda eksperimental tadqiqot dizayni.....	371
Ahmadjonova Diyora Dilshod qizi	
Texnika oliy ta'lim muassasalarida umumiyligi kimyo kursini integrativ takomillashtirishning ilmiy metodik asoslari	376
A. A. Xaydarov	
Sport faoliyatida pedagogning o'rni	380
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Katta maktabgacha yoshdagagi yengil dizartriya nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalarning lug'at boyligini tekshirish	384
Mamatova Aziza Bo'riboevna, Xayrulloyeva Marjona Tuychi qizi	
Sharqiy mintaqalarda ajrimdan keyingi erkaklarning pxilogik holati: an'anaviylik va zamonaviylik o'ttasida	387
Nazokat Xudoqulova	
Modellashtirish jarayonida "Geogebra" matematik dasturining imkoniyatlari	393
O. Halimov, M. Jo'raqulova	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijodiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik psixologik asoslari	398
Ozoda Tolipova, Jumaboyeva Zarnigor	
Shaxsda psixologik barqarorlikni rivojlantirish omillari.....	403
Ozoda Tolipova	
Oilaviy qu'llab-quvvatlovsiz sportchilarda yolg'izlik hissi va depressiv belgilarning paydo bo'lishi	407
Qaimova Gulmira Uchqun qizi	

Duduqlanuvchi bolalar bilan olib boriladigan logopedik ishlarda oilaning o'rni.....	410
Raxmatova Elmira Shavkat qizi	
Aj rashgan oilalarda voyaga yetmagan bolalarning psixologik moslashuv darajasi	413
Ro'ziyeva Zilola Fayzulla qizi	
Rinolaliya nutq nuqsoniga ega bolalar bilan operatsiyadan oldingi davrda olib boriladgan logopedik ishlar	417
Shokirova Shaxnoza Dilmurodovna, Nig'matova Movluda Asatulla qizi	
Erta turmush qurish muammosining ijtimoiy psixologik asoslari.....	421
Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi	
Pedagogik kompetentlikni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati	424
G'ofurova Mohidil Sayfutdin qizi	
Integrativ yondashuv asosida v-vi sinflarni raqamli texnologiya vositasida o'qitishning pedagogik va psixologik mezonlari.....	427
Abdug'afur Avliyoqulov	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining akmeologik pozitsiyasini rivojlantirish	432
Aralova Dilafruz Dushaboy qizi	
Pedagogical Foundations for the Development of National Sports Within the Framework of Physical Education for Schoolchildren	436
Aximbetov Bayrambay Kanatbayevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida zamonaviy integrativ metodlar asosida ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishning didaktik modeli	441
Boltayeva Xolida	
O'smirlarda gender indefikatsiya namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi psixologik omillar	446
Karimova Gulhumor Shodi qizi	
Talabalarni psixologik treninglar asosida ijtimoiylashtirish omillari	449
Omonova Oyguл Qodir qizi	
Talabalarda bashoratlash ko'nkmalarini shakllantirishning ilmiy pedagogik masalalari.....	454
Rustamov Bektosh Ximmatovich	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining badiiy ijod qobiliyatlarini rivojlantirish tamoyillari.....	458
Saddinov Alisher Atadjanovich	
How to Teach Vocabulary in EFL Classrooms.....	462
Sarvinoz Mirzaliyeva	
Urologiyani o'qitishda interaktiv, multimedia, raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi.....	465
Sayfetdinov Sanjarbek Ikramovich	
Taekvondochilarni yillik siklda tayyorlashni rejalashtirish xususiyatlari.....	469
A. A. Nuritdinov	
Ingliz tilini chet tili sifatida o'rgatishda elektron korpuslar, KWIC, Word Sketch va Konkordans usullarini qo'llash	472
Amonova Mahbuba Olimovna	
Innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida maktabgacha ta'linda integratsiyalashgan ta'limdi tashkil etish.....	476
Asqarova Dilafruz	
Maktab ta'limida o'quvchilar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM) tizimlari bilan integratsiya.....	479
Hamzayeva Kamola Norbek qizi, Duvlanova Mashhura Fahreddin qizi	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish jarayonining psixologik asoslari	483
Ibragimov Aziz Tulkunovich	
Sensor afaziyada olib boriladigan logopedik ishlar mazmuni	487
Otajonova Dilrabo Ramil qizi	
Oilada shaxslararo munosabatlarning ijtimoiy-pedagogik tahlili	491
Palvannazirova Yulduz Hasanboy qizi	
Maktab o'quvchilari og'zaki nutqini metaforani o'qitish orqali rivojlantirish metodikasini takomillashtirish (5-7-sinflar misolida).....	495
Rustamova Dilfuzaxon Vohidjon qizi	
Bo'lajak inglz tili o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini baholash mezonlari va usullari	500
Tojiboyeva Shohistaxon Komiljonovna	

O'quvchilarning tanqidi fikrlash salohiyatini aniqlashda PISA topshiriqlari asosida diagnostika metodikasi	504
Jumayev Sanjar Soatmumin o'g'li	
The Impact of Family, Environment and Early Childhood Development on Motivation	507
Ayakulov Ulugbek Abdugaffor ugli	

INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA MAKTABGACHA TA'LIMDA INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIMNI TASHKIL ETISH

Asqarova Dilafruz

Qo'qon universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqlolada innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish orqali maktabgacha ta'lismida integratsiyalashgan ta'limi tashkil etish masalalari yoritilgan. Unda ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etishda integratsiyalashgan yondashuvning afzalliklari, bolalarning har tomonlama rivojlanishiga ta'siri hamda pedagog faoliyatida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, integratsiyalashgan ta'limni tashkil etishda o'yin, loyihamiyyat va interfaol usullar, shuningdek axborot texnologiyalarining o'rni ham ko'rsatib o'tilgan. Maqola natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlari amaliyotida pedagoglarga metodik ko'mak berishi mumkin.

Kalit so'zlar: STEM, MTT, innovatsion pedagogik texnologiyalar, integratsiyalashgan ta'lim, maktabgacha ta'lim, interfaol metodlar, o'yin texnologiyalari, loyihamiyyat, bolalar rivojlanishi.

Abstract: This article explores the issues of organizing integrated education in the preschool system through the use of innovative pedagogical technologies. It analyzes the advantages of an integrated approach in the effective organization of the teaching and upbringing process, its impact on children's comprehensive development, as well as the opportunities for using modern technologies in teachers' professional activities. In addition, the role of play-based, project-based, interactive methods and information technologies in organizing integrated education is highlighted. The results of the article may serve as methodological support for teachers in the practice of preschool educational institutions.

Key words: STEM, preschool institutions, innovative pedagogical technologies, integrated education, preschool education, interactive methods, play technologies, project-based activities, child development.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы организации интегрированного обучения в системе дошкольного образования посредством применения инновационных педагогических технологий. Анализируются преимущества интегрированного подхода при эффективной организации учебно-воспитательного процесса, его влияние на всестороннее развитие детей, а также возможности использования современных технологий в деятельности педагога. Кроме того, показана роль игровых, проектных и интерактивных методов, а также информационных технологий в организации интегрированного обучения. Результаты статьи могут послужить методической поддержкой для педагогов в практике дошкольных образовательных организаций.

Ключевые слова: STEM, ДОУ, инновационные педагогические технологии, интегрированное обучение, дошкольное образование, интерактивные методы, игровые технологии, проектная деятельность, развитие детей.

KIRISH

Bugungi globallashuv va tezkor axborot asrida ta'lismida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish va ta'lim jarayonini integratsiyalashgan holda tashkil etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagagi bolalarning bilish faoliyati, qiziqishlari va ehtiyojlari turli-tuman bo'lgani sababli ularning rivojlanish jarayonida alohida fanlarga bo'lib o'qitish samarali natija bermaydi. Shu bois ta'lim jarayonini integratsiyalashgan tarzda tashkil etish, ya'ni turli sohalar o'tasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Integratsiyalashgan ta'lim bolaning har tomonlama rivojlanishini qo'llab-quvvatlab, dunyoqarashini kengaytiradi, bilish faoliyatini faollashtiradi hamda ijodiy fikrlashini shakllantiradi.

Hozirgi taraqqiyot yoshlardan yuksak darajada shakllangan bilim va tafakkurni talab etar ekan, jamiyatimizda bunday yoshlarni tarbiyalashni, avvalo, maktabgacha ta'limdandan boshlash zarurdir. Shu bois ham

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4312-son1li qarorida maktabgacha ta'lif tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'naliishlari etib quyidagilar belgilangan: maktabgacha ta'lif sohasidagi me'yoriy-huquqiy bazani yanada takomillashtirish; maktabgacha yoshdagи bolalarni intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy jihatdan har tomonlama rivojlantirish uchun sharoitlar yaratish; bolalarni sifatli maktabgacha ta'lif bilan qamrab olish ko'lamini oshirish, undan teng foydalanish imkoniyatlarini ta'minlash, mazkur sohada davlat-xususiy sherik-chilikni rivojlantirish; maktabgacha ta'lif tizimiga innovatsiyalarni, ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish; maktabgacha ta'lifni boshqarish tizimini takomillashtirish, maktabgacha ta'lif tashkilotlari faoliyatini moliyalashtirishning shaffofligi va samaradorligini ta'minlash.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish ham Konsepsiyaning asosiy yo'nalishlaridan biridir. Mazkur tizimda innovatsiyalarni, ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish maqsadida maktabgacha ta'lim tashkilotlarini kompyuterlar bilan ta'minlash, internet tarmog'iiga ulash bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARI

MTTlarda tarbiyalanuvchilarning mustaqil va kreativ fikrlashlarini o'stirish maktabgacha ta'lim pedagogikasida ko'plab tadqiqotlarda o'z aksini topgan. Jumladan, I.I. To'ychiyevning tadtqiqot ishida maktabgacha yoshdagi bolalarning fikrlash faolligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlari, bolalarning gender xususiyatlarini hisobga olgan holda fikrlash sur'ati va darajasiga yo'naltirilganligi aniqlashtirilgan, takomillashtirilgan hamda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tayyorlov guruhlarida milliy pedagogika elementlarini qo'llash orqali tarbiyalanuvchilarning mantiqiy va ijodiy fikrlashlarini faollashtirish shartlari belgilab berilgan. Yana bir tadqiqot-chining ishida maktabgacha yoshdagi bolalarning nutq o'stirish mashg'ulotlarida mustaqil fikrlashga o'rgatish metodikasini takomillashtirishning differensial va integrativ shart-sharoitlari, motivatsion, kreativ, faoliyativen, reflektiv va diagnostik imkoniyatlari uyg'unlashuvi asosida aniqlangan. Nutq o'stirish mashg'ulotlarida badiiy asarlar, didaktik o'yinlar, tasviriy san'at namunalari misolida bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatish metodikasi faoliyatililik, ierarxikklik, mantiqiylik, dinamik tamoyillaridan hamda multimediali elektron ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish asosida takomillashtirilgan.

Bunday tadqiqotlarda ilmiy yangiliklar ko'plab uchrasa-da, hali ham maktabgacha yoshdagagi bolalarning tafakkuri va fikrlashlarini rivojlantirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Maktabgacha ta'limgan sohasiga STEM texnologiyasi asosida tashkil etilgan ta'limgan tizimining kirib kelishi ta'limganda tub burlish yasadi. STEM so'zi ingliz tilidagi 4 so'zning bosh harflaridan tashkil topgan abreviatura bo'lib, unda:

- **S** – Science – Fan
 - **T** – Technology – Texnologiya
 - **E** – Engineering – Muhandislik
 - **M** – Mathematics – Matematika

Yaqinda ushbu abreviaturaqa yana:

A – Art – San’at bo’limi ham qo’shilgan. Tadqiqotlarning ko’rsatishicha, STEM (STEAM) ta’lim tizimi orqali bolada kreativlik, qunt, qiziquvchanlik va hozirgi kunda eng muhim bo’lgan xususiyat – muammoni hal qilish qobiliyati shakllanadi. “STEM fikrlash” bolalikdan boshlanadi. Bola yurishni bilmagan paytida ham jarayon-larning bog’liqligi, ketma-ketligi va ehtimollikni tushuna oladi. Ushbu xususiyatlar har tomonlama rag’batlan-tirilishi lozim. Sifatli kitob bolani STEM tizimiga olib kirishda kuchli tramplin bo’la oladi. Muhim jihatlardan biri shundaki, STEM tamoyillariga asoslangan kitobni ensiklopediya kitoblari bilan adashtirmaslik kerak.

S – Science turkumidagi kitoblar bolalarni fan olamiga olib kirishda, hayvonot olami, dengiz hayvonlari, o'simliklar, hashoratlar va tabiat bilan tanishtirishda qo'l keladi. Bunday kitoblar bolaga sezdirmay turib kerakli bilimlarni bera oladi.

STEM ta'lim dasturining eng asosiy maqsadi – bolalarning kreativ fikrashlarini oshirishdir. Biz ham shu texnologiya asosida o'tiladigan mashq'ulotlarni MTTlarda markazlar faoliyatiga tatbiq etishni tavsiya etamiz.

Ushbu metodika STEM ta'lrim dasturiga asoslangan bo'lib, bolalarga turli xil geometrik shakllarni o'rgatishda 3D ruchkalardan foydalanish mumkin. Bu, asosan, bolalarning tasavvurini kengaytiribgina qolmay, obyektlarni bevosita tasavvur qilish imkonini beradi. Ish jarayoni quyidaqicha bo'lishi mumkin:

MTT tarbiyalanuvchilari ushbu texnologiyani qo'llash jarayonida nafaqat geometrik shakllarni, balki tabiat-dagi ionivorlar, ertak gahramonlari va boshqa o'rqlanilishi zarur bo'lgan materiallarni ham yasashlari mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu texnologiyani MTTlarda mashg'ulot jarayonida qo'llash orqali tarbiyalanuvchilarning tevarak-atrof haqidagi bilimlari va ilmiy dunyoqarashlari shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotimiz jarayonida "3D texnologiyasi"ni qo'llaganimizda quyidagi natijaga erishdik.

Nº	MTT guruhlari	Yoshi	O'zlashtirish ko'rsatkichi	"3D texnologiyasi"ni qo'llagandan keyingi ko'rsatkich	Natija
1	Kichik guruh	3-4 yosh	57%	66%	9%
2	O'rta guruh	4-5 yosh	59%	70%	11%
3	Katta guruh	5-6 yosh	61%	69%	8%
4	Maktabga tayyorlov guruhi	6-7 yosh	63%	75%	12%

STEM ta'limining mohiyati o'zlashtirilgan bilimlarni amaliy qo'llashga e'tibor qaratish, o'quv fanlari o'tasida chambarchas bog'liqlikni o'rnatish, ilmiy hodisalarini tasavvur qilish, sodir bo'layotgan barcha narsaning vizual tasvirini berish va nazariya orqali tushuntiriladigan qonuniyatlarni chuqurroq anglashga yordam berishdan iborat. Ushbu yondashuv g'oyasi 2001-yilda AQSh Milliy Fan Jamg'armasi olimlari tomonidan (NSF – tibbiyot-dan tashqari barcha ilmiy sohalarda fundamental tadqiqotlar va ta'limg bilan shug'ullanadi) ilgari surilgan bo'lib, ular o'sha paytdagi universitet tadqiqotchilari va muhandislarini tayyorlash tizimini yangilashni taklif qilishgan. Asta-sekin STEM texnologiyasining qo'llanish geografiyasi kengaydi va bu yondashuv elementlari olyi ta'limgidan tashqari maktablar hamda maktabgacha ta'limg muassasalariga ham tarqaldi. Integral yondashuv atrofimizdag'i dunyoni o'zaro bog'liqliklar bilan to'lib-toshgan ko'p darajali, murakkab va yaxlit tizim sifatida tasavvur qilishga yordam beradi.

XULOSA

Ta'limga STEM yondashuvini joriy etishning asosiy maqsadlarini quyidagicha shakllantirish mumkin:

- ta'limg va tarbiya jarayonida o'zlashtirilayotgan nazariy bilimlar bilan ularni amaliyotda qo'llash ko'nikma va malakalari orasidagi masofani qisqartish, ya'ni ularni haqiqatga yaqinlashtirish;
- fanlararo aloqalarni talabalar uchun qulay shaklda qurish va ko'rsatish;
- intellektual qobiliyatlarni rivojlantirishga ko'maklashish;
- nafaqat ma'lumot olish, balki uni qayta ishlash va har bir narsa uchun amaliy qo'llanish imkoniyatlarini topishni o'rgatish;
- ta'limg muassasalari, mehnat jarayoni, jamiyat hayoti va atrofdagi voqelik o'tasida mustahkam aloqalarni yaratish;
- bu esa STEM savodxonligini hamda har bir mutaxassisning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 08.05.2019-yildagi "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'limg tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-4312-sonli qarori.
2. Xurshidaxon, A., & Ikromjonovna, J. S. (2023). Maktabgacha ta'limg tashkilotlarida bolalarni atrof-muhitni asrab-avaylash va g'amxo'rlik ko'rsatishga o'rgatish. Qo'qon universiteti xabarnomasi, 551–553.
3. S. I. Jumanova, D. Asqarova. (2023). Maktabgacha ta'limgda tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining kreativ fikrlashini o'stirishda STEM ta'limgining o'rni. Educational Research in Universal Sciences, 2(15), 377–381.
4. G. A. Berdaliyeva. Maktabgacha ta'limg muassasalari nutq o'stirish mashg'ulotlarida bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatish metodikasini takomillashtirish. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. Toshkent – 2019. J. 178 b.
5. S. I. Jumanova, G. Mullaboyeva. Bolalarni maktab ta'limga tayyorlashda Sharq va G'arb allomalarining qarashlaridan foydalanish. Educational Research in Universal Sciences, 2(14), 445–451.

- 13.00.00** Pedagogika fanlari
- 13.00.01** Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'lilotlar tarixi
- 13.00.02** Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03** Maxsus pedagogika
- 13.00.04** Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05** Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06** Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07** Ta'limda menejment
- 13.00.08** Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09** Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00** Tarix fanlari
- 19.00.00** Psixologiya fanlari
- 01.00.00** Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00** Kimyo fanlari
- 03.00.00** Biologiya fanlari
- 09.00.00** Falsafa fanlari
- 10.00.00** Filologiya fanlari
- 11.00.00** Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.